

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadno vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Južno-štajarska hranilnica v Celji.

Dne 22. julija otvorila se je slovesno „Južnoštajarska hranilnica“ ali „Sparkassa“ v Celji. Veselje nad tem velevažnim in pomembopolnim dogodkom bilo je obče, ne samo v narodnih krogih v Celji, ampak na celem slov. Štajarskem in v sosednih kronovinah, v katerih bivajo Slovenci.

Potrebno se nam toraj zdi, da spregovorimo nekoliko besed o tem novem denarnem zavodu, da bodo čitatelji „Slov. Gosp.“ vedeli, zakaj da se je ta hranilnica osnovala, ter kaj je nje namen in pomen.

Ko smo se začeli Slovenci zavedati in čutiti, da smo narod, kateremu pripadajo po državnih postavah zagotovljene pravice, začeli smo tudi zahtevati, da nam dadó te naše pravice, obstoječe v tem, da se prizna našemu milemu slovenskemu jeziku dostojen prostor v šolah, od najnižjih ljudskih šol do najvišjih ali vseučilišč. Zahtevali smo, da se uvede pri sodnijah in drugih gosposkah slovenski jezik, tako da bo Slovenec dobival od vseh gosposk dopise v svojem jeziku. Zahtevali smo, da se nastavlja pri nas uradniki zmožni našega jezika, ter da se pred vsem ozir jemlje na domačine, sinove slovenskih starišev, rekoč, da bi krivica bila, če bi se nastavljali tukaj tuji gospodje, naši domači ljudje pa morali si iskati kruha na tujem. S kratka rečeno, zahtevali smo, da tam, kjer je slovenska zemlja, kjer bivajo Slovenci, morajo ti imeti kot gospodarji na svoji zemlji prvo mesto: da ne gre, da bi se na slovenskih tleh šopiril tujec, tukaj komandiral in vladal Nемеc in nemškutar, Slovenec pa moral potegniti se v kot in molčati.

Na slovensko zemljo priseljenim Nemcem, ki so se privadili tukaj gospode igrati, in pa nemškutarjem, izneverivšim se svojemu rodu, prestopivšim med nasprotnike Slovencev, ki ohleпно branijo in zagovarjajo kar je tujega, zaničujejo in sovražijo pa vse, kar je doma-

čega, slovenskega, to zahtevanje naših pravic ni bilo po godu. Začeli so se protiviti in skušati, da si ohranijo svoje gospodstvo nad nami.

In sedaj je prišlo do tega, kar nastane med sosedi, ako je eden teh nasilen, da bi rad druge strahoval in segal v njih pravice, drugi pa tudi ne dadó teptati in si jemati svojih — do pravde. In taka pravda ali borba za naše pravice nastala je med nami Slovenci na eni strani in Nemci in nemškutarji na drugi strani.

Ta borba suče se za nas Slovence prav ugodno, in vedno ugodniše, pa tudi čista razumljivo; kajti na naši strani je pravica in postava in nas Slovencev je na slovenski zemlji se ve, da mnogo, in do desetkrat več, kakor pa Nemcev in nemškutarjev vseh vkup. Če se torej le Slovenci vzdramijo in združijo, tako da se kakor ena edina armada postavijo v bran zoper svoje nasprotnike, tedaj bode vsled tega združenja njihova moč tako velika, da bo ves trud nasprotnikov zastoj, in da njih bomo pomeli tako, kakor pomete dekla smeti v kot. Ker pa še dozdej niso vsi Slovenci tako zavedni in ker niso še dovolje ponosni, da so slovenske krvi, traja še ta borba za pravice slovenskega naroda naprej, in mi se le veselimo, da Slovenci napredujemo od leta do leta vedno hitreje, da imamo vedno več in več uspehov ter tiščimo vedno bolje naše nasprotnike nazaj, ali bolje, da nasprotnike, ki so v začetku borbe bili nad nami, katere pa smo vže vrgli raz nas doli in ob tla, tiščimo vedno bolje in bolj trdó na tla, tako, da že začenjajo sami obupavati, da bi nas še kedaj sopeset dobili pod se.

Pri tej naši borbi pa smo kmalu uvideli, da nas nasprotniki v enej reči prekosijo, v denarju; ne rečemo, da so imeli in imajo več denarja, kakor Slovenci, pa v rokah ga imajo in so ga imeli večin só ž njim gospodarili tako, kakor je bilo njim prav.

Imeli so vse denarne zavode v rokah in to so bile takrat edino hranilnice, ali „šparkase“. In kdor si je izposodil od njih denar,

ta bi njim moral biti pokoren. Pri volitvah se je kar reklo: Ti imaš naš denar; če ne boš volil z nami, ali če voliš zoper nas, odpovemo ti posojilo in te spravimo na boben. Na drugi strani smo pa sopot videli, da so posebno v mestih, med meščani, se prikazali oderuhi; davali so kmetom, ko so bili ti v zadregah, denar, od katerih so jemali po 60, 80, do 100 in še več procentov, ter še „za dobroto“ odpeljali ob bratvi kmetu par polovnjakov najboljšega vina, ali mu pa njegove pridelke za polovico cene kupili. Gorjé kmetu, če bi jih komu drugemu prodal!

Tako so na eni strani drli oderuhi, te človeške pijavke, naše ubogo ljudstvo do belih kosti, spravljali posestvo za posestvom na boben, lepša posestva pokupili za-se, slabša pa prodali, vse eno, za kako ceno. Na drugi strani pa so nemški nasprotni denarni zavodi držali vse, ki so imeli od njih kaka posojila, kakor na vajetih.

Naši rodoljubi spoznali so toraj z grozo, da če gre to tako naprej, bodemo Slovenci vničeni ter zatrti kot narod. Kajti narod, ki je v svojem blagostanju propal in prišel na nič, in kateri je v denarnem oziru odvisen od drugih, tak narod se ne more potegovati za svoje pravice, ampak kar hira, kakor trta, na katero se je spravila trtna uš, ter konečno zgine.

Da se obranimo pogina, začeli smo si toraj snovati posojilnice, katerih je posebno na Štajarskem tako lepo število in katere se tako lepo razvijajo, pred vsem Celjska in Mariborska in potem Ptujška in druge, da so imele lansko leto vse posojilnice denarja, ki so ga izposodile večinoma med kmete, skoraj tri milijone, kakor je to v enej zadnjih številk razložil Slovenski Gospodar v gospodarstveni prilogi. Od tega zneska pa pridete dobri dve tretjini t. j. do dva milijona samo na spodnje Štajarsko!

Tako smo se s posojilnicami otresli skoraj popolnoma tujega kapitala, ali prav za prav dobili smo nazaj velik del našega kapitala, kajti denar, ki so ga posojilnice kmetom izposodile, je kmečki denar. Večinoma kmetje nesli so svoje prihranjene krajcarje in goldinarje v posojilnice, da so njih tam shranili in dali na obresti. Posojilnice pa so sopot ta slovenski kmečki denar izposodile kmetom. Ves ta denar je bil prej v nemških hranilnicah, da so ž njim gospodarili Nemci in nemškutarji, ter se bahali ošabno, češ, da imajo oni denar, in kapital. Ali denar je bil naš in z našim kapitalom in denarjem so pritiskali ter nas stiskavali.

Zdaj smo pa velik del tega našega denarja dobili iz nemških rok nazaj in ga dali v slovenske roke, da te ž njim gospodarijo. Koj so se pa tudi pokazali blagodejni nasledki te

spremembe. Naše ljudstvo iztrgalo se je gospodarskim pijavkam, oderuhom iz rok. Kdor je v zadregah, dobil je in dobi, ako že ni bil preveč zadolžen, tako da ni bilo več pomoči za nj, pri posojilnicah hitro in po ceni denar. Vsled tega se je število eksekutivnih dražb pomanjšalo, tako da v nekaterih farah, kjer so nedeljo za nedeljo zemljišča na prodajo oznanjevali, niti ni čuti več o eksekutivni dražbi. Ponehal je pa tudi pritisk denarnih mogotcev in nasprotnih denarnih zavodov pri volitvah; kajti sedaj so veseli, če pride dober gospodar k njim po denar. In ker se slovenskemu kmetu ni treba več vklanjati nemškutarškemu upniku, stopa sedaj brez bojazni, s ponosom in samozavestjo na volišča, ter voli za — Slovence!

To je silen uspeh, ki smo ga dosegli, ker smo — ob pravem času še — osnovali si posojilnice!

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Uporljivost konja.

Pri konjih ni ravno redko, da se kje kateri ustavlja ter noče potegniti, kedar ga poženeš. Ni še vselej to uporljivost, včasih namreč ni kaj pri homotu v redu ali pa tišči konja nenavadno ali pa ima še rano, ker ga je homot obribal in za to se ti žival ustavi. V tem se ji pomaga lahko ali drugo je pri pravi uporljivosti ali štetljivosti.

V tej konj noče potegniti, se vzpenja ali celo rita in ima to razvado v časih že iz kraja, v časih pa si jo naleze še le pozneje, če se mu preveč nalaga in se pri tem s silo naganja, naj potegne.

Kmetovalci si skušajo tu na razne načine pomagati in mi jim naznanimo tu dvoje pripomočkov, koja sta skorej vselej gotova. Ako si je namreč konj vtepel v glavo ter noče potegniti, naj se pripravlja iz lepa na to, da potegne in če to ne pomaga, treba je dati mu nekaj v gobec, n. pr. pest prsti. V tem, ko se je hoče žival iznebiti, pozabi na svojo prvo trmo, uporljivost in največkrat potegne, če se nažene in konec je vsaj za tokrat uporljivosti.

Drugi način pa je še boljši za to, ker odpravi iz velike večine po polnem konju uporljivost. Uporljivi konj se vpreže, kakor po navadi v voz, drug konj pa zadej. Če uporljiv konj noče potegniti, nažene se oni zadnji. Uporljivi se brani in hoče se obdržati na svojem mestu in za to še potegne sam. Ako se mu izgodi to po par krat, odvadi se s čista uporljivosti.

Nekateri imajo tudi navado, da vprežejo vole v uporljiivega konja in da ga tako vlečejo naprej, toda to ni, da se priporoča, ne pomaga ničesar, nevarnosti pa je v časih za živali veliko, pa lahko da živali za voznika.